ومن یتوکل علی اللہ فھو حسبہ
الحمد للہ والمنۃ کہ ترجمہ کتاب ہدایت انتساب نور العیون فی تلخیص سیر الامین المامون یعنی
سرور المحزون
از حضرت شاہ ولی اللہ محدث دہلوی رحمہ اللہ باہتمام جناب حافظ مولوی محمد عبد الاحد صاحب
در مطبع مجتبائی واقع دہلی طبع گردید

بسم اللہ الرحمن الرحیم

بعد سپاس خدای تبارک و تعالی کشانیدۂ درہای عطا بخشندۂ خلعتہای ہدی و درود و سلام بر محمد مصطفے
صلی اللہ علیہ وسلم آن پیغامبر عالی مقام کہ مبعوث شدند تا باشند ہادی راہ ظفر مر آنکس را کہ راہ راست جوید الی الابد
باہر بہ ہر کسے کہ از حد فرمان گذرد و بر آل و اصحاب آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم آنان کہ زندہ ساختند سنت اورا
تا قیام قیامت میگوید فقیر ولی اللہ بن عبد الرحیم دہلوی کان اللہ لہا فی الآخرۃ والاولی کہ بعض اعزۂ احباب
و اجلۂ اولی الالباب وفقہم اللہ لما یحب و یرضی وجعل مآلہم اعلی الدرجات العلی از این فقیر ترجمۂ کتاب نور
العیون فی تلخیص سیر الامین المامون کہ فراہم آوردۂ علامۂ زمان شیخ ابو الفتح محمد بن محمد المشتہر بسید الناس
ست قدس اللہ سرہ العزیز در خواستند از اجابت مسئول ایشان چارہ ندید و در بعض مواضع بسبب ضعف
روایتی کہ مصنف اختیار کردہ یا مثل آن از اسباب بزیادت و نقص و تبدیل تصرف کرد تقبل اللہ ذلک
منی و منہ وجعلہ خالصا لوجہہ الکریم انہ قریب مجیب رؤف رحیم و سمیتہ بسرور المحزون فی ترجمۂ نور العیون
پیغامبر ما محمد ست صلی اللہ علیہ وسلم ابن عبد اللہ بن عبد المطلب بن ہاشم بن عبد مناف بن قصی بن کلاب بن
مرۃ بن کعب بن لوی بن غالب بن فہر بن مالک بن نضر بن کنانۃ بن خزیمۃ بن مدرکۃ بن الیاس بن مضر
بن نزار بن معد بن عدنان این قدر متفق علیہ ست و ما بعد عدنان تا حضرت آدم علیہ السلام اختلاف بسیارست

و مادر آنحضرت صلی الله علیه وسلم آمنه است بنت وهب بن عبد مناف بن زهرة بن کلاب بن مرّة و ولادت
آنحضرت صلی الله علیه وسلم روز دوشنبه متحقق شد از شهر ربیع الاول از سالی که واقعهٔ فیل دران بود بعض گفته اند
بتاریخ دوم و بعض گفته اند بتاریخ سوم و بعض گفته اند بتاریخ دوازدهم و غیر این اقوال نیز گفته اند با لجمله
شب ولادت آنحضرت صلی الله علیه وسلم در حرکت آمد کوشک کسری تا آنکه شنیده شد آواز وی و افتاد از آنجا
چهارده کنگره و بمرد آتش فارس و نمرده بود پیش ازان هزار سال و خشک شد چشمهٔ ساوه و شیر داد آنحضرت
را صلی الله علیه وسلم حلیمه بنت ابی ذویب و نزدیک حلیمه شگافتند سینهٔ آنحضرت را صلی الله علیه و آله وسلم و
پر کردند آنرا بدانش و ایمان بعد ازان که بیرون آوردند نصیب شیطان را از آنجا و نیز شیر داد آنحضرت را
صلی الله علیه وسلم ثویبه کنیزک ابی لهب و در کنار داشت آنحضرت را صلی الله علیه وسلم ام ایمن حبشیه که نام
برکه است و آنحضرت صلی الله علیه و آله وسلم ام ایمن را میراث یافته بودند از پدر خود عبد الله پس چون کلان
شدند آن را آزاد ساختند و در نکاح زید بن حارثه دادند و وفات یافت عبد الله والد آن حضرت صلی الله
علیه وسلم حال آنکه آن حضرت صلی الله علیه وسلم در شکم والدهٔ خود بودند و بعض گفته اند که طفل دو ماهه بودند
و بعض گفته اند طفل هفت ماهه و بعض گفته اند طفل هشت ماهه و وفات یافت والدهٔ آنحضرت صلی الله علیه وسلم
حال آن که آنحضرت صلی الله علیه وسلم طفل چارساله بودند و بعض گفته اند طفل شش ساله و متکفل پرورش آن
حضرت صلی الله علیه وسلم شد جد آنحضرت عبد المطلب چون عمر شریف به هشت سال و دو ماه و ده روز رسید
عبد المطلب وفات یافت پس متکفل پرورش آنحضرت صلی الله علیه وسلم شد ابو طالب چون عمر آنحضرت صلی الله
علیه وسلم به دوازده سال و دو ماه و ده روز رسید بیرون آمدند همراه عم خود ابو طالب بجانب شام پس چون
بشهر بصری رسیدند آنحضرت را صلی الله علیه وسلم بحیرا راهب دید و شناخت بعلاماتی که میدانست پس پیش آن
حضرت صلی الله علیه وسلم آمد و دست آنحضرت صلی الله علیه وسلم گرفت و گفت این رسول رب العالمین است
خواهد فرستاد این را خدای تعالی تا رحمت باشد جهانیان را هر آئینه وقتیکه شما آمدید نه ماند هیچ سنگی و نه درختی
مگر که بسجده افتاد و سنگ و درخت سجده نمی کند مگر پیغمبر را و هر آئینه صفت وی می یابم در کتابهای خود و گفت
ابو طالب را اگر ایشان را بجانب شام بری البته خواهند کشت یهود پس ابو طالب آنحضرت را صلی الله علیه وسلم
بمکه باز فرستاد بعد ازان آن حضرت صلی الله علیه وسلم بار دوم بطرف شام بیرون آمدند با میسره غلام خدیجه در
تجارتی که برای خدیجه بود پیش ازان که در عقد آنحضرت صلی الله علیه وسلم درآید پس چون داخل شدند در شام فرود آمدند

آنحضرت صلی الله علیه وسلم زیر سایهٔ درختی نزدیک صومعهٔ راهبی پس گفت آن راهب که فرو نیامده است به این
درخت هیچگاه مگر پیغامبری گفت میسره که چون نیم روز میشد و گرمی بنهایت میرسید دو فرشته فرود می آمده بر آنحضرت
صلی الله علیه وسلم سایه می کردند و چون آنحضرت صلی الله علیه وسلم ازان سفر رجوع کردند و نکاح آوردند خدیجه
بنت خویلد را و دران حال عمر شریف بست و پنج سال و دو ماه و ده روز بود و غیر این نیز روایت کرده اند و
چون عمر شریف به سی و پنج سال رسیده حاضر شدند عمارت کعبه را و نهادند حجر اسود را بدست شریف خود و چون
عمر شریف بچهل سال و یکروز رسید خدا تعالی آنحضرت را صلی الله علیه وسلم فرستاده به نبوت و انذار و بشارت و آمد
پیش آنحضرت صلی الله علیه وسلم جبرئیل علیه السلام در غار حرا پس گفت اقْرَأْ یعنی بخوان فرمودند من خواننده نیستم
آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمودند پس تنگ گرفت مرا جبرئیل تا آنکه بنهایت رسید مشقت من بعد ازان مرا بگذاشت
پس گفت اقرأ یعنی بخوان باز گفتم خواننده نیستم باز مرا تنگ در بر گرفت و در نوبت سوم گفت اقرأ باسم ربک
الذی خلق تا قوله تعالی مالم یعلم و ابتداء نبوت بود در بعض اقوال روز دوشنبه هشتم ماه ربیع الاول بعد
ازان بآنگ بلند اظهار کردند حکم خدا تعالی را و رسانیدند پیغام او را و در نیکوخواهی قوم دریغ نداشتند
اهل مکه از فرط بید انشی بایذا بر خاستند و محاصره کردند آن حضرت را صلی الله علیه وسلم در شعب پس آنحضرت
صلی الله علیه وسلم اقامت کردند در انجا در محاصره مدتی کم از سه سال و اهلبیت نیز در محاصره ماندند بعد ازان
آنحضرت صلی الله علیه وسلم بیرون آمدند از محاصره و دران وقت عمر شریف چهل و نه سال بود بعد ازان
به هشت ماه و بست و یک روز وفات یافت ابوطالب و وفات یافت خدیجه بعد ابیطالب به سه روز و چون عمر
شریف به پنجاه سال و سه ماه رسید در خدمت آنحضرت صلی الله علیه وسلم جن نصیبین آمدند و اسلام آوردند
و چون عمر شریف به پنجاه و یک سال و نه ماه رسید خدا تعالی آن حضرت را بمعراج مخصوص گردانید نخست
از مابین زمزم و مقام ابراهیم برداشته بسوی بیت المقدس بردند بعد ازان براق حاضر کردند پس آنحضرت
صلی الله علیه وسلم بران سوار شدند بعد ازان برداشته شدند آن حضرت صلی الله علیه وسلم سوی آسمانها
و فرض گردانیده شد نماز پنجگانه و چون عمر شریف به پنجاه و سه سال رسید هجرت کردند از مکه بسوی
مدینه روز دوشنبه هشتم ربیع الاول و داخل شدند در مدینه روز دوشنبه و آنجا اقامت نمودند ده
سال تمام بعد ازان متوفی شدند هم درانجا و در تاریخهای مذکوره علما را اقوال مختلفه هست که در کتب مطوّل
توان یافت و آوردند ذات آنحضرت صلی الله علیه وسلم درین دنیا بیست و پنج بقولی بیست و هفت کارزار

ملاحظه [illegible] کتاب [illegible] بلکه دران غلطست ۱۲ منه

کردند از انجمله در هفت غزوه بدر و احد و خندق و بنی قریظه و بنی المصطلق و خیبر و طایف و بعضی در وادی
القری و غابه و بنی نضیر نیز کارزار واقع شده بود و بودند بعوث آنحضرت صلی الله علیه وسلم قریب به پنجاه و
بعث عبارت از آنست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم لشکری بجانبی فرستند و خود در ان لشکر نباشند و
حج گزاردند آنحضرت صلی الله علیه وسلم بعد ازان که حج فرض شد یکبار و قبل ازان دو بار حج گزارده بودند
و بیرون آمدند از خانهٔ خود در حجة الوداع در روز شنبه بعد ازان که شانه کردند و روغن و خوشبوی در بدن
مالیدند پس فرود آمدند بذی الحلیفه و آنجا شب گذرانیدند و فرمودند امشب بمن آینده آمد از جانب پروردگار
من و گفت نماز کن درین وادی مبارک و بگو عمرةٌ فی حجّةٍ حاصل معنی این کلمه آنست که نیت حج و عمره هر دو
کن و این را در فقه قران گویند پس آنحضرت صلی الله علیه وسلم احرام هر دو بستند و داخل شدند در مکه معظمه
روز یکشنبه وقت صبح از جانب کدا و طواف کردند برای قدوم پس پویه پویه رفتند درین طواف سه بار و باهستگی
رفتند چهار بار بعد ازان بیرون آمدند بسوی صفا و سوار میدویدند در وسط وادی بعد ازان امر کردند کسانی را
که هدی همراه خود نیاورده بودند بآنکه فسخ کنند نیت حج را و عمره تمام کنند و فرود آمدند بجانب بالا از حجون پس
چون روز ترویه رسید و آن تاریخ هشتم ست از ماه ذیحجه متوجه شدند بسوی منی پس آنجا نماز ظهر و عصر و مغرب
و عشا خواندند و شب آنجا ماندند و نماز صبح نیز گزاردند و چون آفتاب طلوع کرد روان شدند بسوی عرفه
و پیش از رسیدن آنحضرت صلی الله علیه وسلم بعرفه خیمه برای آن حضرت صلی الله علیه وسلم در وادی نمره
که طرف وادی عرفات ست زده بودند پس دران خیمه فرود آمدند تا وقتیکه آفتاب از وسط آسمان زائل
شد آنجا خطبه فرمودند و نماز ظهر و عصر با جماعة جمع کردند بیک اذان و دو اقامت بعد ازان روان شدند
بسوی موقف که وسط وادی عرفات ست و آنجا پیوسته دعا و تهلیل میگفتند تا آنکه غروب شد آفتاب بعد
ازان روان شدند بسوی مزدلفه بعد غروب و آنجا شب گذرانیدند و نماز صبح گزاردند بعد ازان وقوف
کردند در مشعر الحرام تا آنکه روشن شد وقت بعد ازان روان شدند پیش از طلوع آفتاب بسوی منی پس
انداختند در جمرة العقبه هفت سنگریزه و در هر یکی از ایام تشریق می انداختند پیاده هر سه جمره را هفت
هفت سنگریزه ابتدا میکردند بان جمره که متصل خیف ست و خیف زمین نشیب را گویند و مراد این جا
جائی ست که مسجد منی دران واقع ست بعد ازان بجمره میانه بعد ازان بجمره عقبه و دراز میکردند دعا را نزدیک
جمرهٔ اولی و ثانیه و آن حضرت صلی الله علیه وسلم نحر کردند در اول روز ایام منی و روان شدند بسوی کعبه

بیان صفات آن حضرت صلی الله علیه وسلم

و طواف کردند هفت شوط بعد ازان بسقایه آمدند و آنجائیست که آب زمزم دران جمع میکنند پس ازانجا آب خواستند و تناول فرمودند بعد ازان بمنی رجوع کردند و چون سوم روز شد از ایام تشریق کوچ کردند و بمحصب فرود آمدند و ازانجا امر کردند عائشه رضی الله عنها را که از تنعیم احرام بسته عمره تمام کند و بعد ازان امر فرمودند لشکر را بکوچ کردن و طواف وداع کردند و متوجه شدند بسوی مدینه اما عمرهای آن حضرت صلی الله علیه وسلم پس چهار بودند همه در ماه ذی قعده و بودند آنحضرت میانه قد سفید رنگ آمیخته بسرخی و در میان هر دو شانه آنحضرت صلی الله علیه وسلم قدری بعد بود موی آنحضرت صلی الله علیه وسلم میرسیدند بنرمهٔ گوش و بجد پیری نرسیده بودند و در سر و ریش آنحضرت صلی الله علیه وسلم بیست موی سفید بودند پر روشن می درخشید روی آنحضرت صلی الله علیه وسلم مانند ماه شب چهاردهم نیک تن و معتدل بدن بودند اگر خاموش میشدند ظاهر میشد بر آنحضرت صلعم مهابت و بزرگی و اگر سخن میگفتند ظاهر میشد بر آن حضرت صلعم لطف و نازکی اگر کسے از دور میدید جمال و نازکی ادراک میکرد و اگر از نزدیک میدید ملاحت و شیرینی می فهمید شیرین گفتار بودند آنحضرت صلعم و کشاده پیشانی دراز و باریک ابرو غیر پیوسته بلند بینی نرم رخساره کشاده دهان روشن و کشاده دندان میان دو شانه آنحضرت صلی الله علیه وسلم خاتم نبوت بود می گفت صفت کنندهٔ آن حضرت صلعم که ندیده ام پیش ازان حضرت و نه بعد آنحضرت صلعم مثل آن حضرت و آن حضرت صلعم فرمودند نام من محمد است و احمد و ماحی که بسبب من نابود می کند خدای تعالی کفر را و حاشر که پیش از همه محشور خواهم شد و عاقب که بعد من هیچ نبی نخواهد شد و در روایت دیگر مقفی و نبی التوبه و نبی الرحمة و نبی الملحمه نیز آمده و خدایتعالی آن حضرت را مسمی ساخت به بشیر و نذیر و رؤف و رحیم و رحمة للعالمین و محمد و احمد و طٰه و یٰس و مزمل و مدثر و عبد در آیه سبحان الذی اسری بعبده لیلاً و عبد الله در آیه و انه لما قام عبد الله یدعوه و منذر در آیه انما انت منذر و اسمای دیگر نیز علما ذکر کرده اند و این اسما همه بیان صفات آن حضرت است صلعم و سوال کرده شد عائشه رضی الله عنها از خلق آن حضرت صلی الله علیه وسلم گفت بود خلق آن حضرت صلی الله علیه وسلم قرآن مجید بخشم می آمدند بر وفق غضب قرآن و خوشنود می شدند بر حسب خوشنودی قرآن و بخشم نمی آمدند برای نفس خود و انتقام نمی کشیدند برای نفس خود لیکن وقتیکه ضائع کرده می شد حقے از حقوق خدایتعالے انتقام می کشیدند محض برای خدا و چون بخشم می آمدند هیچکس تاب خشم آن حضرت صلی الله علیه وسلم نمیداشت و بودند آنحضرت شجاع ترین مردم

یعنی طواف زیارت ۱۲

دوره بهندی بهیره گویند ۱۲

طواف صدر ۱۲

وسخی ترین وکریم ترین ایشان هرگز نه بود که سوال کرده شوند چیزی پس گویند نمیدهیم و شب نمی ماند در
خانهٔ آن حضرت صلعم دیناری و نه درهمی و اگر باقی می ماند چیزی و نمی یافتند کسی را که بگیرد و بیتا گاه شب می شد
هرگز بخانهٔ خویش نمی آمدند تا آنکه بری الذمه شوند از آن چیز و برسانند آن را بمستحقان و هرگز نمی گرفتند از آنچه
الله تعالی عطا کرده بود یعنی مال بیت المال مگر قوت یکساله اهل خود از ارزان ترین جنسی که بدست می آمد
مثل خرما و جو بعد از آن ایثار میکردند دیگران را از قوت اهل خود تا آنکه احیانا محتاج می شدند بقوت
پیش از گذشتن سال و آن حضرت صلعم بودند راست گوترین مردم در سخن گفتن و وفا کننده ترین ایشان در عهد
و نرم ترین ایشان در خصلت‌ها و نیکوترین ایشان در صحبت و حلیم ترین مردم و با حیاتر از دختر ناکتخدا که
در پردهٔ خود باشد و فرو افتاده نظر بر زمین بود نظر آنحضرت صلعم بسوی زمین زیاده تر از نظر آن حضرت صلعم
بسوی آسمان بیشتر نگریستن آنحضرت صلی الله علیه وسلم بگوشهٔ چشم بود و بودند بسیارترین مردم باعتبار تواضع
قبول میفرمودند دعوت کسی که دعوت کند غنی باشد یا فقیر آزاد باشد یا بنده و مشفق ترین مردم بر خلق الله
کج میساختند آوند را برای گربه پس بر نمیداشتند آن را تا وقتیکه سیراب شود آن گربه از غایت شفقت
و بودند عفیف ترین مردم یعنی شهوات و لذات بر نفس نفیس غالب نبودند و بسیارترین مردم در گرامی داشتن
یاران خود دراز نمیکردند پای مبارک خود را در میان ایشان و جای را فراخ میساختند چون بسبب
ازدحام تنگ بشدی و زانوی آنحضرت صلعم بیشتر نمی شد از زانوی همنشین خود هر که آنحضرت را بناگاه دیدی
هیبت خوردی و هر که صحبت داشتی نهایت محبت بهم رسانیدی آنحضرت را صلعم رفیقان بودند که پیوسته
گرداگرد آنحضرت صلعم بودندی اگر آنحضرت صلعم چیزی میفرمودند ایشان خاموش شدندی تا سخن آنحضرت
صلعم شنوند و اگر بچیزی امر میفرمودند شتاب کردندی بسوی فرمان آنحضرت صلعم ابتدا بسلام می کردند با
هر که ملاقات می نمودند و تزیین و تجمل میکردند برای ملاقات یاران خود یعنی بلباس و شانه و مثل آن و خبر
میگرفتند از اصحاب و سوال میکردند از احوال ایشان پس اگر کسی بیمار بودی عیادت وی میکردند و اگر در
سفر رفته بودی برای او دعا میکردند و اگر مرده بودی در حق وی انا لله وانا الیه راجعون میگفتند و از پس
او دعا میفرستادند و اگر از کسی معلوم میکردند که آزرده شده است بسوی او میرفتند تا آنکه داخل شوند بر وی
در خانهٔ وی و برون می آمدند بسوی باغهای یاران خود و میخوردند ضیافت ایشان را و استمالت میکردند
دل اشراف قوم را و گرامی میداشتند اهل فضل را و دریغ نمیداشتند تازه رویی از هیچکس و قبول میکردند

عذر عذر آرنده توانا و ناتوان نزدیک آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم در سخن راست گفتن یکسان بودی و نمیگذاشتند
هیچکس را که پس پشت آنحضرت صلعم راه رود و میفرمودند بگذارید پشت مرا برای فرشتگان و نمیگذاشتند هیچکس را
که پیاده رود همراه آنحضرت صلعم وقتیکه سواره میرفتند تا آنکه او را نیز سوار کنند پس اگر وی از سوار شدن امتناع
کردی میفرمودند از من پیشتر رو تا مقام مطلوب خود خدمت میکردند کسی را که خادم آن حضرت صلعم بودی و
آنحضرت را صلعم غلامان و کنیزکان بودند و آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بران جماعه بلندی و تمیز نمیکردند در خوردنی
و پوشیدنی انس گفت رضی اللہ عنہ که خدمت کردم آنحضرت را قریب بده سال پس قسم بخدا که صحبت نه داشتم
با آنحضرت صلعم در حضر و نه در سفر مگر خدمت آنحضرت صلعم مرا بسیار بود از خدمت من آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم
را و هیچگاه نه گفتند مرا اف و آن کلمه تنگدلی و ناخوشی ست و نه فرمودند چیزی را که کردم چرا کردی و نه چیزی
را که نکردم چرا نه کردی و بودند آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم در سفری پس امر کردند بدرست ساختن گوسفندی
پس شخصی گفت ذبح این بر ذمه من دیگری گفت پوست کندن این بر ذمه من دیگری گفت پختن این بر ذمه
من آنحضرت صلعم فرمودند هیزم آوردن همه بر ذمه من آن جماعه عرض کردند که بجای آن حضرت صلعم ما
این کار را کفایت کنیم فرمودند میدانم که شما بجای من کفایت توانید کرد ولیکن من نمی پسندم آنکه تمیز کنم
و بلندی جویم بر شما هر آئینه حق تعالی مکروه میدارد از بنده خود این خصلت را که متمیز باشد از میان یاران
خود بعد از ان ایستادند و جمع کردند هیمه را و بودند آنحضرت صلعم در سفری پس فرود آمدند از اشتر بسوی نماز بعد
از ان رجوع کردند بسوی اشتر پس بعض اصحاب آنحضرت عرض کردند یا رسول اللہ کجا میروید فرمودند میخواهم
که بند کنم پای اشتر خود را عرض کردند که ما بند کنیم پای او را فرمودند نباید که کسی از شما مدد طلبد از مردمان اگر چه
در یک پاره از مسواک باشد و آنحضرت صلعم نمی نشستند و نمی برخاستند مگر با ذکر اللہ تعالی و چون میرسیدند بجای
می نشستند همانجا که منتهی میشد مجلس یعنی اول که بمجلس میرسیدند همانجا می نشستند و قصد صدر مجلس نمیکردند و بدین
خصلت امر میکردند مسلمین را هر یکی را از همنشینان خود نصیب وی میدادند یعنی بحسب حال هر کسی اکرام و توجه
مبذول میداشتند نمیدانست همنشین آنحضرت که کسی گرامی ترست از وی نزدیک آنحضرت صلعم یعنی بوجهی
با هر یکی بشاشت میکردند که هر کسی میدانست که وی گرامی ترست و اگر کسی با آنحضرت صلعم می نشست آنحضرت صلعم
بر نمیخاستند از ان مجلس تا آنکه آن شخص برخیزد مگر آنکه ضرورتی پیش آید پس طلب اذن می کردند از وی و رو برو
کسی نگفتند آنچه وی ناخوش دارد و مقابله نمی کردند بد خوئی و بی ادبی کسی را بمانند آن بلکه عفو میکردند

و در میگذشتند و عیادت بیماران میکردند و فقیران را دوست میداشتند و با ایشان همنشینی میکردند
و بر جنازهٔ ایشان حاضر میشدند و حقیر نمی دانستند هیچ فقیر را بسبب فقر او و هیبت نمی خوردند از هیچ
پادشاه بسبب پادشاهی او و بزرگ میداشتند نعمت الهی را اگرچه اندک باشد و بنکوهش یاد نمی کردند
از ان نعمت هیچ خصلت را هرگز عیب نمیکردند هیچ طعام را اگر رغبت آن طعام داشتند تناول کردند والا
ترک نمودند و خبرداری احوال همسایه میکردند و مهمان را گرامی میداشتند و بودند آنحضرت صلی الله علیه وسلم
زیاده تر از همه مردم در تبسم و بهترین ایشان در تازه روئی هیچ وقت بر آنحضرت صلی الله علیه وسلم نمیگذشت
در غیر عمل برای خدا تعالی یا اشتغال بحاجت ضروری و اختیار داده نشدند در میان دو چیز مگر اختیار
کردند آسان ترین آنها الا آنکه در وے قطع رحم باشد و اگر قطع رحم مے بود از وی دورترین مردم بودندی
یعنی بابلغ وجوه از وی احتراز میکردند میدوختند پاپوش خود را و پیوند میکردند جامهٔ خود را و سوار میشدند
بر اسپ و استر و دراز گوش و ردیف میساختند پس پشت خود غلام وغیره آن را و مسح میکردند روے
اسپ خود را بگوشهٔ آستین خود یا به گوشهٔ چادر خود و آنحضرت دوست می داشتند فال را و ناپسند میکردند
طیره را و فال عبارت از ان ست که کسی چون بکارے متوجه شود و کلمهٔ نیک بگوش وے رسد مثل یا راشد
و یا سالم باستماع آن خوش وقت شود و طیره عبارت از شگون بد ست که از گذشتن حیوانات بجانب
راست و چپ یا آواز کردن زاغ و مانند آن گیرند و چون حاصل میشد چیزی که آنرا دوست میداشتند
میفرمودند الحمد لله رب العالمین و چون حاصل میشد چیزے که آنرا ناپسند میکردند میفرمودند الحمد لله
علی کل حال و چون بعد فراغ از طعام از حضور آنحضرت صلی الله علیه و آله وسلم طعام برداشته میشد میفرمودند
الحمد لله الذی اطعمنا وسقانا وآوانا وجعلنا مسلمین و بیشتر نشستن آنحضرت صلی الله علیه وسلم رو بقبله بودی
بسیار میکردند ذکر و کم میگفتند سخن بیهوده و دراز میکردند نماز را و کوتاه می ساختند خطبه را و طلب
مغفرت می کردند از خدائے تعالی در یک مجلس صد مرتبه و شنیده می شد سینهٔ مبارک را در حال نماز
آوازی مثل آواز جوش دیگ مس بسبب بکا و آنحضرت صلعم روزه میداشتند روز دوشنبه و روز پنجشنبه
و سه روز از هر ماه و روز عاشورا و کم بود که روز جمعه بے روزه باشند و در هیچ ماهی بیرون رمضان
چندان روزه نمیداشتند که در شعبان و یکی از خواص آنحضرت صلی الله علیه وسلم آن بود که در خواب میرفتند
چشمان آن حضرت صلی الله علیه وسلم و نمی خفت دل آنحضرت صلعم بسبب انتظار وحی و متوجه شدن

بجانب قدس چون آنحضرت می خفتند شنیده میشد دم آنحضرت صلعم وغطیط از آنحضرت ظاهر نمیشد و آنصوت
منکر ست که از بعض خفتگان شنیده میشود و چون میدیدند در خواب چیزی که پسند نمیکردند می گفتند هو الله
لا شریک له و چون بمحل خفتن آرام میگرفتند میگفتند رب قنی عذابک یوم تبعث عبادک و چون بیدار میشدند
می گفتند الحمد لله الذی احیانا بعد ما اماتنا و الیه النشور و نمیخوردند صدقه و تناول میکردند هدیه را و صدقه
آنست که برای طلب ثواب بفقیران دهند و خصوصیت این شخص منظور نباشد و هدیه آنست که برای اکرام
این شخص باشد و اگر کسے هدیه بخدمت آنحضرت صلی الله علیه وسلم میفرستاد آن حضرت صلی الله علیه وسلم بمقابله
آن مثل آن یا بهتر از آن بآن شخص عنایت میکردند و تکلف نمی کردند در خوردنی و در وقت فاقه و شدت
جوع سنگ می بستند بر شکم خود تا بیطاقت نشوند خدا تعالے آن حضرت را صلعم کلید خزانهاے زمین عطا کرده
بود پس آن را قبول نه کردند و آخرت را اختیار نمودند و آنحضرت خورده اند نان با سرکه و فرموده اند نیک
نان خورش ست سرکه و خورده اند گوشت ماکیان و حباری و آن طائری ست معروف و دوست میداشتند
کدو را و گوشت دست بزد فرموده اند بخورید زیت و در بدن مالید او را هر آئینه که وی درخت مبارک ست
و آنحضرت صلی الله علیه وسلم میخوردند به سه انگشت و بعد فراغ می لیسیدند آن انگشتان را و آن حضرت
صلی الله علیه وسلم خورده اند نان جو را با خرمای خشک و خربزه با خرمای تر و یا ورنگ را با خرمای تر و خرما
را با مسکه و رغبت میداشتند با شیرینی و شهد و آب نشسته میخوردند و در میان آب نوشیدن سه بار آوند را از
دهن جدا کرده دم میگرفتند و چون میخواستند که آب باقی مانده را با صحاب عنایت کنند از جانب راست خود
شروع میکردند یکبار شیر آشامیدند آنگاه فرمودند هر که چیزے ماکولات خورده باید که بگوید اللهم ارزقنا خیرا
منه و هر که شیر آشامد باید که بعد از آن بگوید اللهم بارک لنا فیه و زدنا منه و فرمودند نیست چیزے که کفایت
کند بجاے خوردنی و نوشیدنی هر دو غیر شیر و آن حضرت صلی الله علیه وسلم می پوشیدند جامه پشمین و
در پا میکردند نعل دوخته و پیوند کرده و تکلف نمی کردند در پوشیدنی و بهترین جامه ها نزدیک آنحضرت
صلعم قمیص بود و چون جامه نو می پوشیدند می گفتند اللهم لک الحمد کما البستنه و اسالک خیره و خیر
ما صنع له و خوش می شدند از جامه های سبز و احیانا یک چادر می پوشیدند که جز آن بر آن حضرت نبود
می بستند دو گوشه او را میان دو شانه خود و نماز گزاردند در ان یک چادر باین کیفیت و آن حضرت
دستار می بستند و می گذاشتند یک طرف آنرا در میان دو شانه خود یعنی شمله و می پوشیدند روز جمعه چادر

سرخ بعضی گفته اند آن چادر مخطط بود بخطوط سرخ و می پوشیدند انگشتری از سیم که نقش آن محمد رسول الله
بود در خنصر دست راست وگاهی در خنصر دست چپ و خنصر نام خردترین انگشتان است و دوست میداشتند
خوشبو را و ناخوش میشدند از بوی بد و می فرمودند هر آئینه الله تعالی نهاده است لذت من در زنان
و خوشبو و گردانیده است سردی چشم من در نماز و از اجناس خوشبو استعمال میکردند غالیه و آن
خوشبوئی ست مرکب و نیز مشک را تنها و بخوری گرفتند از عود و کافور و سرمه میکردند با ثمد و آن
قسم اعلی ست از اقسام سرمه وگاهی سرمه میکشیدند سه بار در چشم راست و دو بار در چشم چپ وگاهی
سرمه می کردند در حالت صوم و بسیار استعمال میکردند دهن را در سر و ریش خود و استعمال دهن میکردند
یک روز در میان و سرمه میکردند برعایت عدد طاق و دوست می داشتند (روغن زیت وغیره ۱۲) ابتدا کردن از جانب
راست در شانه کردن و نعلین پوشیدن و طهارت کردن و در همه کار و نظر می کردند در آئینه و در
سفر از آن حضرت جدا نمی شد چند چیز شیشهٔ دهن و سرمه دان و آئینه و شانه و مقراض و مسواک و
سوزن و رشته و آن حضرت صلعم مسواک میکردند شبی سه بار پیش از آنکه بخواب روند و بعد خوابیدن
بتهجد برمیخاستند و وقت برآمدن برای نماز صبح و آن حضرت صلعم حجامت می کردند یعنی خون میکشانیدند
و آن حضرت مزاح (خوش طبعی ۱۲) میکردند و نمی گفتند در مزاح مگر سخنی راست یکبار شخصی بخدمت آنحضرت آمد و گفت یا
رسول الله سوار کن مرا بر شتری فرمودند سوار کنم ترا بر بچهٔ مادهٔ شتر گفت بچه مرا نتواند برداشت آن زمان
وی را گفتند نمی باشد شتر مگر بچهٔ مادهٔ شتر و دیگر بار زنی بخدمت آن حضرت صلعم آمد و گفت یا رسول الله شوهر
من بیمار ست و وی حضرت را صلعم می طلبد فرمودند همانا شوهر تو آنست که در چشم وی سفیدی ست مراد
آن حضرت صلی الله علیه وسلم سفیدی بیضوی چشم بود و آن زن سفیدی مذموم که مانع نظر باشد فهمید پس
بازگشت آن زن و بگشاد چشم شوهر خود و شوهرش گفت ترا چه شد که چشم من میگشائی گفت خبر داده است
مرا آن حضرت صلی الله علیه وسلم که در چشم تو سفیدی است شوهر گفت هیچکس نیست الا در چشم وی سفیدی است
و زن دیگر بخدمت آن حضرت صلی الله علیه وسلم عرض کرد یا رسول الله دعا کن بجناب خدا تعالی
تا مرا در بهشت داخل کند فرمودند ای ام فلان در بهشت هیچ پیرزال داخل نخواهد شد پس آن زن گریه
کنان از مجلس آن حضرت صلی الله علیه وسلم بازگشت فرمودند او را خبر دهید که داخل نخواهد شد در بهشت
در حالت پیری یعنی از سر نوجوان خواهد شد و در حالت جوانی در بهشت در آید هر آئینه خدا تعالی میفرماید انا انشأنا

بیان ازواج مطهرات آنحضرت صلی الله علیه وسلم

هن انشاء فجعلناهن ابکاراً عرباً اتراباً معنے این آیت بحسب اقتضای این حدیث چنین باشد که ما پیدا کنیم
مومنات را پیدا کردن دیگر یعنی در حشر پس گردانیم ایشان را دختران جوان والله اعلم آنحضرت صلی الله علیه
وسلم نخست در عقد نکاح آوردند خدیجہؓ بنت خویلد را و سابقاً این قصه مذکور شد بعد ازان سودہؓ بنت
زمعه را و وی نزدیک آنحضرت صلی الله علیه وسلم پیر شد و آنحضرتؐ خواستند که طلاق دهند وی را پس
نوبت خود بعائشهؓ داد و گفت مرا برو ان هیچ کار نیست مقصود من آنست که بر انگیخته شوم در ازواج
آنحضرت صلی الله علیه وسلم بعد ازان عائشهؓ بنت ابی بکر صدیق را بنکاح آوردند در مکه پیش از هجرت
بدو سال و بقولی پیش از هجرت بسه سال در ماه شوال و وی آنوقت شش ساله بود و هم بستر ساختند
آنحضرت صلی الله علیه وسلم وی را در مدینه در ماه شوال سال دوم از هجرت و وی نه ساله بود و آنحضرتؐ
وفات یافتند و وی هیژده ساله بود و وی وفات یافت بمدینه هفدهم رمضان سنه پنجاه و هشتم و در
بقیع مدفون شد و غیر این نیز نقل کرده اند و آنحضرت صلی الله علیه وسلم هیچ بکر را بجز عائشهؓ تزویج
نکرده اند و کنیت وی ام عبدالله ست بعد ازان حفصهؓ بنت عمر فاروق را بنکاح آوردند بروایتی آمده
که آنحضرتؐ وی را طلاق دادند پس نازل شد جبرئیل و گفت که خدایتعالی شما را میفرماید که رجعت کنید
وی را که حفصه بسیار روزه دار و نماز گزار است و بروایتی آمده که آنحضرت صلی الله علیه وسلم رجعت کردند
بجهة مهربانی بر عمر رضی الله عنه والله اعلم و بنکاح آوردند ام حبیبهؓ بنت ابی سفیان را و وی در آنوقت
در حبشه بود و مهر داد او را از طرف آنحضرت صلی الله علیه وسلم نجاشی پادشاه حبشه چارصد دینار و متولی
نکاح او شد عثمان بن عفانؓ و بقولی خالد بن سعید بن العاص و وفات یافت سال چهل و چهارم و بنکاح
آوردند ام سلمهؓ را و وفات وی سال شصت و دوم واقع شد و وے آخرین ازواج آنحضرت ست
صلی الله علیه وسلم در وفات و بقولی آخرین همه میمونه بوده ست و بنکاح آوردند زینبؓ بنت جحش را
و وی دختر عمه آنحضرتؐ بود و اول در عقد نکاح زید بن الحارثه مولی آنحضرت صلعم آمد بعد ازان وی طلاقش
داد انگاه در ازواج طاهرات داخل شد وفات یافت بمدینه سال بستم و وی اولین ازواج آنحضرتؐ ست
صلی الله علیه وسلم در وفات بعد ازان حضرت صلی الله علیه وسلم و اولین کسے ست که برداشته شد بر
نعش مراد از نعش آنست که بر جنازه چوبی چند مضبوط ساختند بشکل گهواره تا باستر باشد و بنکاح
آوردند جویریه بنت حارث را و وی در غزوهٔ بنی مصطلق اسیر شده بود پس در حصه ثابت بن قیس

افتاد او مکاتبتش ساخت پس بخدمت آنحضرت آمد تا چیزی از مبلغ کتابت سوال کند و او زن
خوش شکل بود آنحضرت فرمودند آیا نکنم بهتر ازین ادا کنم از جانب تو مال کتابت و بزنی خواهم ترا وی
باینمعنی راضی شد پس آنحضرت صلی الله علیه وسلم آن مبلغ ادا ساختند و بنکاح آوردند وفات یافت
بسال پنجاه و ششم و بنکاح آوردند صفیه را و وی از اولاد حضرت هارون بود اسیر شد در غزوه خیبر
پس آنحضرت صلی الله علیه وسلم آزادش کردند و آزاد کردن مهر او ساختند وفات یافت سال پنجاهم و
بنکاح آوردند میمونه را و وی خاله خالد بن الولید و عبد الله بن عباس ست وفات یافت همانجا که
آنحضرت آنجا او را بنکاح آورده بودند نام آن موضع سرف ست سال پنجاه و یکم و بقولی سال شصت و ششم
و بر تقدیر اخیر آخر ازواج آنحضرت صلی الله علیه وسلم باشد در وفات و این جماعه مذکورات آنانند که آن حضرت
صلی الله علیه وسلم از سر ایشان انتقال کرده بودند و ایشان بعد آن حضرت صلی الله علیه وسلم باقی
مانده بودند غیر خدیجه و بنکاح آوردند زینب بنت خزیمه را سال سوم از هجرت و نزد آنحضرت صلی الله علیه وسلم
زنده نماند مگر اندکی دو ماه یا سه ماه آنگاه وفات یافت و بجز ایشان جماعه بودند که آن حضرت صلعم آنها
را بنکاح آوردند یا خطبه کردند و این امر بانجام نرسید از انجمله فاطمه بنت ضحاک آنحضرت صلی الله علیه وسلم
او را بنکاح آوردند و چون آیه تخییر نازل شد وی را مخیر کردند در آنکه در صحبت آنحضرت صلی الله علیه وسلم
باشد یا دنیا اختیار کند وی دنیا را اختیار کرد پس آنحضرت او را جدا ساختند بعد از ان پشک شتر
التقاط میکرد و گفت من بدبختم که اختیار کردم دنیا را و از انجمله شراف خواهر دحیه کلبی بزنی خواستند و او را
و دخول نکردند و خوله بنت هذیل و وی همان ست که بخشیده نفس خود را آن حضرت صلی الله علیه وسلم
یعنی بغیر مهر در نکاح آمد و بقولی بخشنده نفس خود ام شریک بود و اسما جونیه گویند چون آنحضرت خواستند
که دست بوی رسانند گفت اعوذ بالله منک بخدای پناه میبرم از تو پس آنحضرت صلی الله علیه وسلم مفارقت کرد
و عمره بنت یزید و زنی از غفار و عالیه بنت ظبیان و اینهمه را طلاق دادند قبل از دخول و بنت الصلت و
همرد پیش از آنکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم بوی نزدیک شوند و زنی دیگر چون آن حضرت خواستند که
نزدیک شوند فرمودند هبی لی نفسک نفس خود بمن ده گفت هیچ زن ملکه نفس خود را با بازاری میدهد پس
آنحضرت او را جدا ساختند و خطبه کردند زنی را پس پدرش گفت که وی داغ سفید دارد و بوی هیچ علت نبود
چون رجوع کرد داغ سفید یافت و خطبه کردند زنی را از پدرش وی صفت وی بیان کرد و گفت زیاده

ازین آنست که گاهی بیمار نشده ست نفرمودند او را نزدیک خدا هیچ خیر نیست پس ترک کردند و بود مهر
از دواج آن حضرتؐ پانصد درهم هر زنی را و این قول صحیح اقوال ست مگر صفیه و ام حبیبه چنانکه گذشت
از اولاد آنحضرت صلی الله علیه و آله وسلم یکی قاسم است و کنیت آنحضرت صلی الله علیه وسلم
بنام وی بود پس آنحضرتؐ را ابوالقاسم میگفتند و عبد الله که طیب طاهر هر دو لقب وی ست و بقولی طیب
غیر طاهر بود و زینب و رقیه و ام کلثوم و فاطمه فاطمه خرد ترین دختران آنحضرت صلی الله علیه وسلم بود و این
پسران مردند پیش از اسلام در طفولیت و دختران وقت اسلام دریافتند و مسلمان شدند و این جماعه
همه از بطن خدیجه بودند بعد از ان از بطن ماریه قبطیه در مدینه ابراهیم پیدا شد و طفل هفتاد روزه شده
درگذشت و بقولی هفت ماهه و بقولی هیزده ماهه و اولاد آنحضرتؐ همه در حیات آنحضرت صلی الله علیه
وسلم وفات یافتند الا فاطمه که وفات وی بعد آنحضرتؐ بود بشش ماه پس زینب در نکاح ابی العاص
بود و بزاد برای وی پسری علی نام که در حالت صغر درگذشت و دختری امامه نام که چون جوان شد
امیر المومنین علی او را بنکاح آوردند بعد از فاطمه و بعد علی مغیره بن نوفل بن الحارث بنکاح آورد او وی
پسری زاد یحیی نام و فاطمه رضی الله عنها در نکاح امیر المومنین علی بود بزاد برای وی حسن و حسین و محسن و
رقیه و زینب و ام کلثوم محسن در صغر درگذشت و رقیه نیز قبل بلوغ درگذشت و زینب را عبد الله
بن جعفر بنکاح آورد پس بزاد برای وے پسرے علی نام و فرزند یک وی بسر و ام کلثوم را
بنکاح آورد امیر المومنین عمرؓ پس پسری زید نام برای او بزاد و بعد عمر عون بن جعفر بزنی خواست
بعد از وی محمد بن جعفر بعد از وے عبد الله بن جعفر و رقیه بنت آن حضرت صلی الله علیه وسلم نزدیک
امیر المومنین عثمان رضی الله عنه بود پس بزاد برای او پسرے عبد الله نام در صغر سن بگذشت و رقیه
وفات یافت روزی که زید بن الحارث بشارت فتح بدر بمدینه آورد پس عثمان بعد از وی بنکاح آورد
ام کلثوم را و وی نیز در عقد عثمانؓ متوفی شد در ماه شعبان سال نهم و پیش از عثمان رقیه نزدیک عتبه و
ام کلثوم نزدیک عتیبه هر دو پسران ابولهب بودند **اسامی اعمام و عمات آنحضرت** صلی الله
علیه و آله وسلم حارث و قثم و زبیر و حمزه و عباس و ابوطالب و عبد الکعبه و حجل و ضرار و غیداق
و ابولهب و صفیه و عاتکه و اروی و ام حکیم و بره و امیمه ازین جماعه اسلام آوردند کس حمزه و
عباس و صفیه **اسامی موالی آنحضرت** صلی الله علیه وسلم زید بن الحارثه و پسر وی اسامه و ثوبان

وابو کبشه و وی در بدر حاضر بود و روزی که عمر رضی الله عنه خلیفه شدند وفات یافت و انیسه و شقران بقولی وی را آنحضرت صلعم وارث شده بودند از پدر خود و بقولی وی را از عبد الرحمن بن عوف خرید کردند و رباح و یسار و او را عرنیون کشتند و ابو رافع وی را عباس بخدمت آن حضرت صلی الله علیه وسلم گذرانیده بود وقتی که خبر اسلام عباس رسانید آنحضرت صلی الله علیه وسلم او را آزاد ساختند و در نکاح وی دادند سلمی را که مولاة آنحضرت صلی الله علیه وسلم بود و پس از وی پسری متولد شد عبد الله نام که نویسنده امیر المومنین علی بود و ابو مویهبه و فضاله و وی بشام وفات یافت و رافع این جماعه مذکورین را آنحضرت صلی الله علیه وسلم آزاد کرده بودند و مدعم که او را رفاعه جذامی گذرانیده بود و وی کشته شد در غزوه وادی القری و کرکره و او را هوذه بن علی یمامی پیشکش فرستاده بود آنحضرت او را آزاد ساختند و زید جد هلال بن یسار و عبیده و طهمان و مابور قبطی از هدیه مقوقس و واقد یا ابو واقد و هشام و ابو ضمیره وی از فی بود در روز حنین او را آزاد ساختند و ابو عسیب احمر نام و ابو عبید و سفینه که نخست غلام ام سلمه بود و بعد از آن او را آزاد کرده و شرط نموده او ام که زنده باشد خدمت آنحضرت صلی الله علیه وسلم کند گفت اگر شرط نمیکردی نیز من از آنحضرت صلی الله علیه وسلم نمیگردم و ابو هند و انجشه که حدی میگفت شتران را و ابو امامه و بعض اهل سیر بیش ازین شمرده اند **اسامی کنیزکان** آنحضرت صلی الله علیه وسلم سلمی و ام رافع و رضوی و امیمه و ام ضمیر و ماریه و شیرین و ام ایمن که برکه نام داشت و در کنار داشته بود آنحضرت را صلی الله علیه وسلم و شش کس از بنی قریظه و میمونه بنت سعد و خضره و خویله **اسامی خادمان** آنحضرت صلی الله علیه وسلم انس بن مالک و هند و اسما دختران حارثه و ربیعه بن کعب اسلمی و عبد الله بن مسعود و عقبه بن عامر و بلال و سعد و ذو مخمر یا ذو مخبر که برادر زاده یا خواهر زاده نجاشی بود و بکیر بن شداخ لیثی و ابو ذر غفاری **اسامی نگاهبانی** کنندگان آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم سعد بن معاذ روز بدر حراست کرد و ذکوان بن عبد قیس و محمد بن مسلمه انصاری روز احد حراست کردند و زبیر روز خندق و عباد بن بشیر و سعد بن ابی وقاص و ابی ایوب و بلال در وادی القری و چون این آیت نازل شد والله یعصمک من الناس موقوف داشتند که کسی نگاهبانی کند **اسامی ایلچیان** آنحضرت صلی الله علیه وسلم بجانب پادشاهان روزگار عمرو بن امیه را بسوی نجاشی فرستادند و نجاشی لقب کسی ست که بادشاه حبشه باشد و نام وی اصحمه بود و ترجمه اصحمه بزبان عربی عطیه باشد پس نهاد نامه آنحضرت را صلی الله علیه وسلم بر دو چشم خود و فرود

فصل اسامی کنیزکان آنحضرت صلعم

فصل اسامی خادمان آنحضرت صلعم

فصل اسامی پاسبانان آنحضرت صلعم

فصل اسامی ایلچیان آنحضرت صلعم

آمد از تخت و نشست بر زمین و اسلام آورد و وفات یافت در ایام حیوة آنحضرت صلی الله علیه وسلم سال نهم
پس آنحضرت صلعم غائبانه بروی نماز جنازه گزاردند و دحیهٔ کلبی را بسوی پادشاه روم و وی هرقل نام داشت
پس ثابت شد نزدیک وی بدلائل نبوت آنحضرت صلی الله علیه وسلم و قصد اسلام کرد قوم وی با وی موافقت
نکردند و ترسید از انکه اگر اسلام آرد سلطنت او نماند پس باز ماند از اسلام و عبد الله بن حذافه را بسوی کسری
پادشاه فارس پس کسری پاره پاره کرد نامهٔ آنحضرت صلعم را پس آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمودند خدا تعالی
پاره پاره کناد پادشاهی او را پس عنقریب کشته شد و حاطب ابن ابی بلتعه را بسوی مقوقس فرستاد و
مقوقس لقب کسی ست که مصر و اسکندریه در تصرف او باشد پس نزدیک آمد با سلام و هدیه فرستاد بخدمت
آنحضرت صلی الله علیه وسلم ماریه قبطیه و شیرین و استر سفید که دلدل نام داشت و لقوسی هزار دینار و
بیست جامه نیز و عمرو بن العاص را بسوی جیفر و عبد الله پسران جلندی پادشاهان عمان پس هر دو مسلمان
شدند و مانع نیامدند عمرو را از انکه از رعیت زکوة گیرد و در میان ایشان قضا کند پس عمرو در میان ایشان
می بود تا آنکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم وفات یافتند و سلیط بن عمرو را بسوی هوذه بن علی رئیس یمامه
پس وی اکرام سلیط کرد و بخدمت آنحضرت صلی الله علیه وسلم گفته فرستاد که چه نیک چیزی ست انچه
شما بسوی وی میخوانید و من خطیب قوم خود و شاعر ایشانم پس مرا بعض تصرف در امر خلافت دهید پس
آنحضرت صلعم قبول نه فرمودند و هوذه مسلمان نشد و شجاع ابن وهب را بسوی حارث غسانی پادشاه
بلقا که شهریست از شام پس بر تافت نامهٔ آنحضرت را صلی الله علیه وسلم و گفت من بالشکر دانه آن جهت بقوم
پادشاه روم از یمنعی منع کرد و مهاجر بن امیه را بسوی حارث حمیری در یمن فرستاد و علا بن الحضرمی را
بسوی منذر بن ساوی پادشاه بحرین پس مسلمان شد و ابو موسی اشعری و معاذ بن جبل را بسوی یمن پس
مسلمان شدند رعیت یمن و پادشاهان ایشان بغیر قتال **اسامی نویسندگان** آن حضرت
صلی الله علیه وسلم خلفاء اربعه و عامر بن فهیره و عبد الله بن ارقم و ابی بن کعب و ثابت بن قیس بن شماس
و خالد بن سعید و حنظله بن ربیع و زید بن ثابت و معاویه و شرحبیل بن حسنه **اسامی نجبای** آنحضرت
صلی الله علیه وسلم یعنی آنانکه بزیادت عنایت مخصوص بودند خلفای اربعه و حمزه و جعفر و ابوذر و مقداد
و سلمان و حذیفه و عبد الله بن مسعود و عمار و بلال **اسامی عشره مبشره** خلفاء اربعه و سعد بن ابی
وقاص و زبیر بن العوام و عبد الرحمن بن عوف و طلحه بن عبید الله و ابو عبیده بن الجراح و سعید بن

زید **اسامی دواب** آنحضرت صلی الله علیه وسلم از اسپان ده راس بودند و اینجا اختلاف هم ست
لحیف سکب وی بروی روز احد سوار بودند پیشانی و قوائم او سفید بودند الا دست راست که برنگ بدن بود و اورا
فربهی مناسب هموار بدن بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بروی مسابقت کردند پس سبقت کردند و خوشوقت
شدند دوم مرتجز و همان ست آنکه خزیمه بن ثابت در حق او گواهی داد و لزاز از هدایای مقوقس و لحیف هدیه ربیعه
وظرب هدیه فروه جذامی و ورد هدیه تمیم داری و ضریس و ملاوح و سبحه که او را از تاجران یمن خرید کرده بودند
و سبقت کردند بران سه بار پس دست رسانیدند بر روی وی و گفتند ما انت الا بحر و بحر اسپ کشاده گام
و جلد رو را گویند و از استر سه راس دلدل از هدایا مقوقس و وی اول استری ست که در اسلام بروی سوار شده بود
و فضه قبول فرمودند از ابی بکر صدیق و ایلیه هدیه پادشاه ایله و در سرکار آنحضرت صلی الله علیه وسلم دراز گوشی
بود که او را الیعفور می گفتند و نقل کرده نشده که از جنس گاو چیزی در سرکار آن حضرت بوده باشد و آنحضرت
را صلی الله علیه وسلم بیست ناقه شیردار بودند در غابه و آن موضعی ست قریب مدینه و هابه فرستاد بسوی
آن حضرت صلی الله علیه وآله وسلم سعد بن عباده ناقه شیردار از مواشی بنی عقیل و نزدیک آن حضرت صلی الله علیه
وسلم ناقه بود قصوی نام که بروی هجرت کرده بودند و چون وحی نازل میشد هیچ چیز بر نمیداشت آنحضرت را
صلی الله علیه وسلم الا قصوی گویند عضباء و جدعا نیز نام وی ست یکبار روزی با شتر اعرابی دوانیدند شتر
سبقت کرد و این هم بر مسلمانان شاق آمد آنحضرت صلعم فرمودند لازم است بر الله تعالی که هیچ چیز از امور دنیا
غالب نیاید الا وقتی او را مغلوب سازد و در سرکار آنحضرت صد راس از بز میبود و بزی بود که برای شیر
خوردن آنحضرت صلی الله علیه وسلم مخصوص مهیا کرده بودند و خروسی بود سفید و نزدیک آنحضرت صلی الله علیه
وسلم نه شمشیر بودند از انجمله ذوالفقار که از غنائم بدر از اموال بنی الحجاج بدست آمده بود و آن حضرت صلی الله
علیه وسلم بخواب دیده اند گویا در طرف وی شکستی افتاده ست و تعبیر کردند که مسلمانان را هزیمتی رو خواهد داد و
آن صورت روز احد متحقق شد و سه شمشیر از اموال بنی قینقاع بدست آورده بودند قلعی و بتار و حتف و از انجمله
شمشیر با مخذم و رسوب بود و دیگری که از پدر خود میراث یافته بودند و عضب که سعد بن عباده گذرانیده
بود و قضیب که وی اول شمشیری ست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم او را حمایل کردند و پیش آنحضرت صلی الله
علیه وسلم چهار نیزه بود نام یکی مثنی و سه نیزه باقی از بنی قینقاع بدست آمده بودند و نیم نیزه بود که برداشته
میشد روبروی آنحضرت صلی الله علیه وسلم در عیدین و چوبکی بود سرکج بقامت یک ذراع و نیم عصا که وی را

عرجون میگفتند و عصای باریک که او را ممشوق میگفتند و چهار کمان و یک ترکش و ترسی که بر روی
صورت کرکس ساخته بودند بخدمت آنحضرت صلی الله علیه وسلم بر سم هدیه آمد آنحضرت صلعم دو دست خود را
بر روی نهادند پس آن صورت معدوم شد انس گفت رضی الله عنه نعل و قبیعه شمشیر آنحضرت صلی الله علیه
وسلم از سیم بود و در میان نعل و قبیعه چند حلقه سیم بود و قبیعه چیزی ست که نزدیک مقبض از سیم و جز آن
سازند و نعل چیزی ست که جانب باریک شمشیر از سیم و غیر آن سازند و پیش آنحضرت دو زره بودند که آنها
را از سلاح بنی قینقاع بدست آورده بودند یکی سعدیه و دیگر فضه و زرهی بود که او را ذات الفضول میگفتند پوشیدند آنرا
در روز حنین و گویند که نزدیک آنحضرت صلی الله علیه وسلم زره حضرت داود علیه السلام بود آنکه ایشان روز
قتل جالوت پوشیده بودند و پیش آنحضرت خودی بود که او را ذو السبوغ میگفتند و پیش آنحضرت صلی الله
علیه وسلم کمربندی بود از ادیم در وی سه حلقه از سیم و نشان آنحضرت صلی الله علیه وسلم سفید بود و چون آنحضرت
وفات یافتند گذاشتند دو جامه حبره و حبره نوعی ست از چادرهای یمن و ازاری یمانی و دو جامه صحاری و
قمیصی صحاری و قمیصی سحولی و جبه یمنیه و خمیصه یعنی چادر علمدار و گلیمی سفید و چند کوفیه خرد و غیر بلند سه یا چهار و
لحافی رنگین بود ملش و پیش آنحضرت صلی الله علیه وسلم ظرفی از چرم بود که در وی می نهادند آئینه و شانه عاج
و سرمه دان و مقراض و مسواک و فراش آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم از چرم بود و حشو آن بجای پنبه لیف خرما
بود و قدحی بود که سه موضع بصفائح سیم مضبوط ساخته بودند و پیاله از سنگ و آوندی کلان از صفر که در وی
حنا و وسمه میساختند تا آنحضرت صلی الله علیه وسلم آنرا بر سر می نهادند وقتی که در سر اثر حرارت می یافتند و پیاله بود
از شیشه و آوندی بود مهیا برای غسل از صفر و پیاله بود کلان و پیمانه بود که بوی صدقه فطر می پیمودند و چهارم
حصه صاع بود و انگشتری بود از سیم که نگین وی هم از وی بود و بر آن کلمه محمد رسول الله کنده بودند بقولی وی از آهن
بود و جای وصل نگینه با حلقه بسیم مضبوط کرده بودند و نجاشی برای آنحضرت صلی الله علیه وسلم دو موزه ساده هدیه
فرستاده بود و پس آنحضرت صلی الله علیه وسلم پوشیدند آنها را و آنحضرت صلی الله علیه وسلم را گلیمی بود سیاه
و عمامه که او را سحاب میگفتند و پیش آنحضرت دو جامه بودند برای نماز جمعه بجز آن جامه ها که سائر ایام
می پوشیدند و رومال بود که می مالیدند آنرا بر روی بعد وضو **و از جمله معجزات** آنحضرت صلی الله
علیه وسلم قرآن است و او بزرگترین معجزه ها ست هیچ بشری مثل یک سوره از آن نتوانند آورد و خبر داد از اخبار
گذشته و آینده مطابق واقع و از آنجمله شق صدر است که در زمان خردسالی ملائکه سینه آنحضرت را صلی الله علیه وسلم شگافتند و

فی معجزات آنحضرت صلعم

بایمان و علم پرساختند و از انجمله آنست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم خبر دادند قوم را از قصهٔ اسراء و
پس کفار تکذیب کردند و بعض علامات بیت المقدس که آنحضرت آنها را تامل نفرموده بودند پرسیدند
خدای تعالی بیت المقدس را بر آنحضرت صلی الله علیه وسلم منکشف ساخت تا هرچه آن قوم می پرسیدند آنحضرت صلعم
بواقعی بیان میفرمودند و از انجمله شگافته شدن ماه است و از انجمله آن است که قریش با یکدیگر عهد بستند که آنحضرت
صلی الله علیه وسلم را بکشند چون آنحضرت صلعم برآمدند ایجماعه نظر بزمین افگندند و اذقان ایشان بر سینه های ایشان
افتاد پس آنحضرت صلی الله علیه وسلم پیش آمدند و بر سر ایشان ایستادند و یک مشت خاک گرفتند و فرمودند که
شاهت الوجوه و در روی ایشان انداختند پس نرسید چیزی از آن سنگریزه ها بکسی از ایشان مگر کشته شد
روز بدر و از انجمله آنست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم روز حنین انداختند یکمشت خاک در روی دشمنان
پس خدای تعالی آنجماعه را هزیمت داد و از انجمله آنست که چون آنحضرت صلی الله علیه وسلم در غار پنهان شدند
عنکبوت بر در غار تنید تا قوم گمان کنند که در غار کسی نیست و از انجمله آنست که چون سراقه بن مالک
تعاقب آنحضرت کرد وقت هجرت غرق شدند قوائم اسپ او در زمین سخت و از انجمله آنست که آنحضرت
صلی الله علیه وسلم دست خود رسانیدند به پشت بزغاله که هنوز بنزوی نرسیده بود پس شیر داد آن بزغاله
و همچنین بزام معبد شیر داد حال آنکه شیرده نبود و از انجمله آن ست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم دعا کردند
برای عمر رضی الله عنه که خدای تعالی بسبب ایشان اسلام را عزت دهد پس همچنان واقع شد و از انجمله آنست
که دعا کردند برای علی کرم الله وجهه که خدای تعالی دور کند از ایشان تاثیر گرمی و سردی و آب دهن خود
در چشم ایشان افگندند حال آنکه ایشان درد چشم داشتند پس همان ساعت شفا حاصل شد و هیچگاه
بعد از آن درد چشم ایشانرا عارض نگشت و از انجمله آنست که بچشم قتاده بن النعمان زخم رسید و آب شد
بر رخساره سیلان کرد پس آنحضرت صلی الله علیه وسلم آن چشم را بجای او نهادند پس آن چشم بهترین
چشمان او و با جمال ترین آنها شد و از انجمله آن ست که دعا کردند آنحضرت صلی الله علیه وسلم برای
عبد الله ابن عباس که خدای تعالی او را تاویل قرآن و فقه فی الدین عنایت کند پس همچنان واقع شد
و از انجمله آنست که دعا کردند به برکت در خرماهای جابر و آن بغایت قلیل بود پس جابر از آن حق غریما ادا
ساخت و سیزده وسق باقی ماند و از انجمله آنست که دعا کردند برای شتر جابر که در عقب همه رفتی پس از آن با
از همه پیشتر میرفت و از انجمله آنست که دعا کردند برای انس بطول عمر و کثرت مال و اولاد پس همچنان واقع شد

واز انجمله آنست که استسقا نمودند پس پیوسته یکهفته باران می آمد بعد ازان دعا در رفع باران کردند پس
منقطع شد سحاب فی الحال واز انجمله آنست که آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم دعا کردند بر عتبه بن ابی لهب
حال آنکه از آسمان یک لخت ابر هم ظاهر نبود ۱۲
بهلاک پس او را شیر بکشت در زرقا از لوائح شام واز انجمله آنست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم اعرابی را
دعوت فرمودند باسلام گفت هیچ گواه هست برانچه میگوئید فرمودند آری این درخت گواهی خواهد داد بعد
ازان درخت را طلبیدند پس پیش آمد و ازو گواهی خواستند گواهی داد سه نوبت بعد ازان بجای
خویش رجوع کرد واز انجمله آنست که امر کردند دو درخت را که جمع شوند پس جمع شدند بعد ازان متفرق شدند
واز انجمله آنست که امر کردند انس را که برود بسوی درختی چند از خرما و بگوید ایشان را که آنحضرت صلی الله
علیه وسلم میفرمایند شما را که فراهم آئید پس بهم آمدند پس چون از قضای حاجت فارغ شدند فرمودند انس
را که ایشان را بگوید که بجای خویش بروند پس بجای خویش رفتند واز انجمله آنست که آنحضرت صلی الله علیه
وسلم بخواب رفتند پس درختی زمین را شکافته نزدیک آنحضرت صلعم آمد و پیش آنحضرت صلی الله علیه وسلم
یعنی زمین را از هم جدا کرده ۱۲
استاد چون آنحضرت صلعم بیدار شدند اصحاب قصه را بعرض رسانیدند فرمودند که این درختیست که اذن خواست
از پروردگار خود که سلام کند بر من پس خدا تعالی او را اذن داد واز انجمله آنست که سلام کردند بر آن حضرت
صلی الله علیه وسلم سنگ و درخت در ان شبها که آنحضرت صلی الله علیه وسلم مبعوث شدند که السلام علیک
یا رسول الله واز انجمله آنست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمودند که من می شناسم سنگی را که در مکه بر من
سلام میکرد پیش از انکه مبعوث شوم واز انجمله آنست که چون برای آنحضرت صلی الله علیه وسلم منبر ساخته شد
ستونی که آنحضرت صلی الله علیه وسلم بروی تکیه کرده خطبه میفرمودند ناله و فریاد کرد واز انجمله آنست که تسبیح گفتند
سنگ پاره در دست آنحضرت صلی الله علیه وسلم و همچنین طعام تسبیح گفت واز انجمله آنست که کافران برای
آنحضرت صلی الله علیه وسلم در گوشت بزی زهر مخلوط کردند پس خبر کرد آنحضرت صلی الله علیه وسلم را آن بز که در وی
زهر است واز انجمله آنست که شتری پیش آنحضرت صلی الله علیه وسلم شکایت کرد که مالکان او علف کم میدهند
و کار بسیار میفرمایند واز انجمله آنست که ماده آهو بخدمت آنحضرت التماس کرد که آنحضرت صلی الله علیه وسلم
وی را از قید خلاص کنند تا شیر بدهد بچه خود را بعد ازان باز آید پس آنحضرت صلعم او را خلاص ساختند
و او شهادتین تلفظ کرد واز انجمله آنست که خبر کردند روز بدر که فلان کافر اینجا کشته خواهد شد و فلان اینجا
پس تجاوز نکرد هیچکس از ایشان ازان محلی که آنحضرت صلی الله علیه وسلم برای او تعیین فرموده بودند.

وازانجملہ آنست کہ خبر دادند باآنکہ جماعۃ از امت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم در دریا غزا خواہند کرد و ام

جنگ با کفار ۱۲

حرام از ایشان ست پس ہمچنان واقع شد وازانجملہ آنست کہ خبر دادند کہ عثمان را رضی اللہ عنہ بلاے
شدیدے پیش خواہد آمد پس اینصورت واقع شد و در ہمان بلا مقتول شدند وازانجملہ آنست کہ انصار را
فرمودند کہ شما را پیش آید بعد از من آنکہ دیگران را بر شما ترجیح خواہند داد پس این صورت در زمان
معویہ رضی اللہ عنہ واقع شد وازانجملہ آنست کہ در حق حسن رضی اللہ عنہ فرمودند این فرزند من سید ست
ونزدیک ست کہ خدا تعالی صلح افگند بسبب وی درمیان دو گروہ بزرگ از مسلمانان پس ہمچنان
واقع شد وازانجملہ آنست کہ آنحضرت صلعم خبر دادند بقتل اسود عنسی کذاب نبی کہ کشتہ شد باآنکہ کشندۂ او
کیست و وی در صنعا بود کہ شہری ست بیمن وازانجملہ آنست کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمودند ثابت
بن قیس را العیش حمیدا وقتل شہیدا زندگانی کند در حالیکہ ستودہ باشد وکشتہ شود در حالیکہ
شہید باشد پس شہید شد روز یمامہ وازانجملہ آنست کہ مرتد شد مردی وپیوست بمشرکان پس
خبر رسید بآن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ او بمرد فرمودند کہ زمین او را قبول نخواہد کرد پس ہر بار
کہ دفن میکردند زمین او را بیرون می انداخت وازانجملہ آنست کہ شخصی بدست چپ طعام بخورد وآنحضرت
صلی اللہ علیہ وسلم فرمودند بدست راست بخور او بہانہ کرد کہ نمی توانم کہ بدست راست خورم فرمودند
توانائی مباد ترا پس بعد ازان نتوانست کہ دست راست بردارد بسوی دہان خود وازانجملہ آن ست
کہ واقع شد روز فتح مکہ در مسجد الحرام بتان حوالی کعبہ معلق بودند وبدست آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم
چوبکی بود پس اشارت میکردند بآن چوبک ومیفرمودند جاء الحق وزہق الباطل وآن بتان می افتادند
وازانجملہ ست قصہ مازن بن عضوبہ وحاصل قصہ آنست کہ وی از جوف صنمی این کلمات بشنید یا مازن
اسمع تسر + ظہر خیر وبطن شر + بعث نبی من مضر + بدین اللہ الاکبر + فدع نحیتا من حجر + تسلم من حر سقر +
وبار دیگر این کلمات شنید اقبل الی اقبل + تسمع ما لا تجہل + ہذا نبی مرسل + بوحی منزل + فآمن بہ کی
تعدل + عن حر نار تشعل + وقودہا بالجندل + واین معنی او را بر اسلام آورد وازانجملہ ست قصہ سواد بن
قارب وحاصل این قصہ آنست کہ وی در جاہلیت کاہن بود کہ جن وے را از حوادث مستقبلہ خبر میداد
جن وی سہ شب وی را از بعثت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم وآنکہ اتباع دین آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم
البتہ می باید کرد خبر داد بموجب این خبر آمدہ مسلمان شد وازانجملہ آنست کہ گواہی داد سوسمار بہ نبوت

آنحضرت صلی الله علیه وسلم و از انجمله آنست که آنحضرت خورانیدند هزار کس را از یک صاع جو در غزوهٔ
خندق پس همه سیر شدند و طعام زیاده بود از حال اول و از انجمله آنست که توشهٔ لشکر بآخر رسید پس
آنحضرت صلی الله علیه وسلم جمع فرمودند بقایای توشه و دعای برکت کردند بعد ازان قسمت کردند انرا
در میان همه لشکر پس کفایت کرد همه را و از انجمله آنست که آورد ابوهریرهؓ بخدمت آنحضرت صلی الله
علیه وآله وسلم یک مشت خرما و گفت یا رسول الله دعا کن برای من درین خرما به برکت پس دعا کردند ابوهریرهؓ
گفت از او در انبان کردم و هر چند بر می آوردم تمام نمیشد چندین وسق در راه خدا صرف کردم و همیشه
ازان میخوردم و میخورانیدم تا آنکه عثمان رضی الله عنه کشته شد آنگاه برکت مفقود گشت و ازان جمله
آنست که آن حضرت صلی الله علیه وسلم دعوت کردند اهل صفه را برای یک پیاله از ثرید ابوهریره رضی الله عنه
گفت که پیش می آمدم و متعرض میشدم تا مرا نیز مخوانند تا آنکه برخاستند قوم و نبود در پیاله مگر اندکی در کنارهای
وے پس آن حضرت صلی الله علیه وسلم آن را جمع کردند یک لقمه شد آنرا بر انگشتان خود بنهادند و
فرمودند بخور ببرکت نام خدا گفت ابوهریره قسم بخدا که میخوردم ازان تا آنکه سیر شدم و از انجمله آنست
که جاری شد آب از میان انگشتان آنحضرت صلی الله علیه وسلم تا آنکه قوم آشامیدند و وضو کردند و
ایشان هزار و چهار صد کس بودند و از انجمله آنست که آوردند بخدمت آنحضرت صلی الله علیه وسلم پیاله که
در وی فی الجمله آب بود پس آنحضرت صلی الله علیه وسلم خواستند که انگشتان خود را دران پیاله نهند
وی گنجایش نکرد پس آنحضرت صلی الله علیه وسلم چهار انگشت دران نهادند و فرمودند یاران بیائید پس
همه وضو کردند و ایشان میان هفتاد و هشتاد بودند و از انجمله آنست که در غزوهٔ تبوک وارد شدند بر
آبی اندک که یک کس را سیراب کند و لشکر تشنه بود پس شکایت کردند بخدمت آنحضرت صلی الله علیه
وسلم پس گرفتند تیری از ترکش خود و فرمودند این تیر را دران آب بخلانید پس جوش زد آب و سیراب شدند
اهل لشکر و ایشان سی هزار کس بودند و از انجمله آنست که شکایت کردند قومی بخدمت آنحضرت صلی الله
علیه وسلم که آب چاه ایشان شور است پس رفتند آنحضرت صلی الله علیه وسلم با جماعهٔ از اصحاب تا آنکه
ایستادند بر چاه ایشان و آب دهن خود انداختند دران چاه پس جاری شد آب شیرین هر چند آب
می کشیدند منقطع نمی شد و از انجمله آنست که آورد زنی بخدمت آنحضرت صلی الله علیه وسلم کودک خود را
که کل شده بود پس دست رسانیدند بر سر وی پس هموار گشت موی سر او و دور شد بیماری او و اهل

یمامه آن را شنید پس آورد زنی از اهل آنجا کودک خود را نزدیک مسیلمه کذاب و او دست رسانید

بسر او پس آن کودک کل شد و آن علت در نسل وی باقی ماند و از آن جمله آن ست که بشکست

روز بدر شمشیر عکاشه پس عطا کردند آن حضرت صلی الله علیه وسلم هیچ هیمه پس گشت آن هیچ شمشیر

و ماند نزدیک او و از انجمله آنست که در خندق پشته پیش آمد که هر چند کلند می زدند در وے اثر نمی کرد

پس آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدست خود بر آن زدند پس گشت تل که از هم پاشید و از آن جمله آن ست

که دست رسانیدند بپای ابی رافع که شکسته بود پس درست شد گویا هیچگاره بیماری نداشت و معجزات

آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم ازان زیاده تر اند که کتابی احاطهٔ آن کند یا دفتری جمع نماید وفات

یافتند آنحضرت صلی الله علیه وسلم بعد ازان که بشصت و سه سال رسیده بودند و غیر این نیز روایت

کرده اند روز دوشنبه وقتیکه گرم شد چاشت بتاریخ دوازدهم از ربیع الاول و بیمار ماندند چهارده روز

و مدفون شدند شب چهارشنبه و چون نزدیک شد موت بود نزدیک آنحضرت صلی الله علیه وسلم پیاله

آب پس داخل میکردند دست خود را و مسح میکردند بوی روی خود را و می فرمودند اللّٰهم اعنّی علی

سکرات الموت خداوندا امداد کن مرا بر شدتهای مرگ و چون مقبوض شدند حاضران آنحضرت صلی الله علیه

وسلم را بچادر حبره پوشیدند و بقولی فرشتگان این چادر را انداخته بودند و در آنوقت بعض اصحاب از فرط

بیطاقتی انکار موت آنحضرت صلی الله علیه وسلم کردند و این از عمر منقول ست و عثمان رضی الله تعالی عنه

گنگ شد و علی کرم الله وجهه جا مانده شد و در اصحاب هیچکس ثابت تر از عباس و ابوبکر صدیق رضی الله

تعالی عنهما نبود بعد ازان مردمان از دروازهٔ حجره شنیدند که آنحضرت را صلی الله علیه وسلم غسل ندهید

زیرا که آنحضرت صلی الله علیه وسلم طاهر و مطهر اند بعد ازان آوازهٔ دیگر شنیدند که آنحضرت را غسل دهید که

گوینده حرف اول شیطان بود و دوم خضر و خضر علیه السلام تعزیت اصحاب کرد باین کلمات انّ فی

اللّٰه عزاءً من کل مصیبة وخلفاً من کل هالک ودرکاً من کل فائت فباللّٰه فثقوا وایّاه فارجوا فانّ

المصاب من حرم الثواب ومعنیش آنکه نزدیک خدای تعالی دلاسا ست از هر مصیبت و عوضی ست از

هر میرنده و تدارکی ست از هر فوت شونده پس بر خدا اعتماد کنید و بسوی وی رجوع نمائید بتحقیق مصیبت

زده آنست که از ثواب مصیبت محروم شود و اختلاف کردند اصحاب درانکه در حال غسل جامه ها از تن

آنحضرت صلی الله علیه وسلم برکشند یا با جامه ها غسل دهند پس خدای تعالی بر ایشان خواب را مسلط کرد

بیان وفات شریف

دگو بیارد نمیدالستند که کیست گفت غسل دهید آنحضرت را صلی الله علیه وسلم در جامه های آن حضرت صلی الله علیه وسلم پس بیدار شدند وبچنان کردند ومتولی غسل علی وعباس ودو فرزند عباس فضل وقثم ودو مولای آنحضرت صلی الله علیه وسلم شقران واسامه بودند وحاضر شد آنجا اوس انصاری وعلی رضی الله عنه دست بر شکم آنحضرت صلی الله علیه وسلم نهاد پس چیزی بیرون نیامد گفت صلی الله علیک لقد طبت حیاً ومیتاً درود خدا بر تو باد پاکیزه در حال حیات وموت وتکفین کردند در سه جامه سفید سحولی وسحول نام دهی ست یمین ودران جامها کرته ودستار نبود بلکه سه چادر بودند که درانها آنحضرت صلی الله علیه وسلم پیچیدند بغیر آنکه هیچ دوخت باشد ونماز گزاردند بر آنحضرت صلعم تنها تنها امامت نکرد ایشان را هیچکس وفرش کرده شد زیر آنحضرت در قبر قطیفه سرخ که آنرا در حال حیات می پوشیدند شقران آنرا القبر در آورد وکنده شد برای آنحضرت صلی الله علیه وسلم لحد ومضبوط کرده شد بر آنجا نه خشت خام واختلاف کردند اصحاب که لحد کنند یا شق وازان اصحاب یکی لحد میکرد ودیگری شق پس اتفاق کردند بر آنکه هر که پیشتر بیاید کار خود کند پس لحد کننده بیامد ولحد کرد واین همه در خانه عائشه رضی الله تعالی عنها واقع شد وبا آنحضرت صلعم مدفون شدند ابوبکر وعمر رضی الله عنهما

وصلی الله تعالی علی سیدنا محمد وآله واصحابه وسلم

بعنایت ایزد بیچون باختتام رسید رساله سرور المحزون از تصانیف زبدة الابرار شاه ولی الله محدث دهلوی در مطبع مجتبائی واقع دهلی باهتمام محمد عبد الاحد بتاریخ دهم جمادی الآخر سنه ۱۳۰[illegible] هجری طبع گردید